

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 10/2003 vp**

**Valtioneuvoston selonteko konventin tuloksista
ja valmistautumisesta hallitusten väliseen kon-
ferenssiin**

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt valtioneuvoston selonteon konventin tuloksista ja valmistautumisesta hallitusten väliseen konferenssiin (VNS 2/2003 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ulkoasiainvaliokuntaan, jolle suuren valiokunnan ja perustuslakivaliokunnan tulee antaa lausunto. Puhemiesneuvoston päätöksen mukaisesti muille erikoisvaliokunnille on annettu mahdollisuus antaa ulkoasiainvaliokunnalle lausunto oman toimialansa osalta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- budjettineuvos Rauno Lämsä, finanssisihteeriksi Minna Aaltonen ja neuvotteleva virkamies Markku Puurula, valtiovarainministeriö
- EU-asioiden valtiosihteeriksi Antti Peltomäki, valtioneuvoston kanslia.

Maa- ja metsätalousministeriö on toimittanut kirjallisen lausunnon.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JA VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Valtioneuvoston selonteko

Rajaus

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt valtioneuvoston selontekoa vain siltä osin kuin siinä on kysymys unionin varainhoidosta ja talouspolitiikasta. Tämän rajauksen vuoksi valiokunta ei ole käsitellyt esim. unionin rahapolitiikkaan eikä Euroopan keskuspankin asemaan liittyviä ehdotuksia.

Konventin ehdotus

Talousarviota ja varainhoitoa koskevat periaatteet sisältävät unionin budjetin vuotuisuus-, täy-

dellisyys- ja tasapainoperiaatteet sekä moitteetoman varainhoidon periaatteen. Unionin talousarvio rahoitetaan ehdotuksen mukaan kokonaan omin varoin.

Omia varoja koskeva päätöksenteko nojautuu kahteen oikeusperustaan. Unionin käytettävissä olevia varoja koskevista säännöistä päätettäisiin nykyistä vastaavassa järjestyksessä, jossa ministerineuvosto tekee päätöksen yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Lisäksi vaaditaan jokaisen jäsenvaltion kansallinen ratifiointi. Omia varoja koskevat menettelysäännöt vahvistettaisiin ministerineuvoston määränemistöllä antamalla eurooppalailla, johon vaaditaan Euroopan parlamentin hyväksyntä.

Omia varoja koskeva määräys pitää sisällään myös mahdollisuuden eurooppalaisten verojen käyttöönottoon.

Unionin budjettijärjestelmä koostuu oikeudellisesti sitovasta ja eurooppalakina annettavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä ja sen rajoissa annettavista vuotuisista talousarvioista. Ministerineuvostolla olisi lopullinen päätösvalta monivuotisesta rahoituskehyksestä. Myös talousarviopäätös muuttuu eurooppalaiksi, jolloin Euroopan parlamentilla on tavallista lainsäätämisyjärjestystä vahvempi asema. Euroopan parlamentti voisi tällöin jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä vahvistaa ministerineuvoston kannasta poikkeavan tarkistusehdotuksensa.

Olenaisena osana budjettijärjestelmän uudistamiseen liittyy pakollisten ja ei-pakollisten menojen järjestelmästä luopuminen.

Talouspolitiikka säilyy nykyiseen tapaan jäsenvaltioiden toimivallassa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston lähtökohtana on jäsenvaltioiden ja unionin sekä myös unionin toimielinten välisen vallanjaon tasapainon säilyttäminen. Valtioneuvosto korostaa kestävä talouden ja sen mukaisen budjettikurin noudattamista sekä hyvän taloudenhoidon periaatteiden tehostamista.

Valtioneuvosto hyväksyy omien varojen osalta eriytetyn menettelyn, jonka mukaan unionin varat vahvistetaan ministerineuvostossa yksimielisesti ja ratifioidaan jäsenvaltioissa ja jossa varoja koskevat menettelysäännöt vahvistetaan ministerineuvostossa määränemmistöllä.

Valtioneuvosto vastustaa euroveron käyttöönottoa ja itsenäisen verotusoikeuden antamista unionille. Se pitää välttämättömänä, että tulevaisuudessakin mahdollinen päätös euroverojärjestelmän käyttöönotosta edellyttää jäsenvaltioiden yksimielisyyttä ja lisäksi jäsenvaltioiden ratifiointia.

Valtioneuvoston mukaan ministerineuvostolla tulee olla toimielinten välisen tasapainon turvaamiseksi määräävä asema rahoituskehyksistä

päätettäessä. Myös jäsenvaltioiden tasapuoliset mahdollisuudet vaikuttaa kehyksistä päättämiseen tulee turvata. Valtioneuvosto kannattaa budjettiprosessin yksinkertaistamista.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti talousarvion oikeudellisen muodon muuttamiseen eurooppalaiksi ja pitää tärkeänä, että Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto mainitaan yhtäläisinä budjettivallan käyttäjinä. Niille tulee myös käytännössä turvata budjettiprosessin kokonaisuudessa yhtäläinen asema.

Valtioneuvosto kannattaa talouspolitiikan toimivaltasuhteiden säilyttämistä nykyisellään, mutta tukee perustuslailliseen sopimukseen sisältyviä esityksiä talouspolitiikan yhteensovittamisen tiivistämisestä.

Valiokunnan kannanotot

Valtiovarainvaliokunta pitää selonteossa esitettyjä Suomen yleisiä lähtökohtia asianmukaisina. Konventin tekemät budjettimenettelyä ja rahoitusjärjestelmää koskevat ehdotukset ovat omiaan yksinkertaistamaan budjettiprosessia ja vahvistamaan unionin varainhoitoa. Valiokunta korostaa valtioneuvoston tapaan myös budjettikurin merkitystä sekä hyvän taloudenhoidon tehostamisen tärkeyttä.

Konventin esitys merkitsee käytännössä sitä, että Euroopan parlamentin asema vahvistuu niin lainsäätäjänä kuin budjettivallan käyttäjänäkin. Valiokunta korostaa kuitenkin valtioneuvoston tapaan sitä, että ministerineuvostolla tulee olla määräävä asema monivuotisia rahoituskehyksiä koskevassa päätöksenteossa.

Kun menojen jaottelusta pakollisiin ja ei-pakollisiin luovutaan, merkitsee se mm. sitä, että Euroopan parlamentti saa viime kädessä päätösvallan vuosittaisesta talousarviosta kokonaisuudessaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että ministerineuvoston asemaa vahvistetaan vuosittaista budjettia koskevassa päätöksenteossa. Parlamentissa tulisi soveltaa ehdotettua korkeampaa määränemmistövaatimusta silloin, kun parlamentti haluaa poiketa ministerineuvoston kannasta ja kun komissio ei puolla parlamentin muutosesitystä. Valiokunnan käsityksen mukaan tällä tavoin voidaan turvata paremmin

yleisten budjettiperiaatteiden toteutuminen ja ottaa riittävässä määrin huomioon myös pienten jäsenvaltioiden asema.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, ettei euroveron käyttöönotolle ole edellytyksiä. Ongelmana ovat mm. jäsenvaltioiden erilaiset veropohjat. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan toistaiseksi ei myöskään ole pystytty luomaan kiistatonta veromallia. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan myös siltä osin, että mahdollinen päätös euroveron käyttöönotosta edellyttää tulevaisuudessakin jäsenvaltioiden yksimielisyyttä.

Valiokunta yhtyy myös valtioneuvoston esittämiin, talouspolitiikkaa koskeviin kannanottoihin.

Valiokunta toteaa unionin varainhoitoa ja talouspolitiikkaa koskevien näkökohtien lisäksi,

että konventin joihinkin esityksiin sisältyy ehdotuksia, joilla on vaikutusta jäsenvaltioiden budjettivaltaan. Eräs tällainen on ehdotus, jonka mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan. Valtioneuvosto on todennut, että tällainen sitoutuminen ei sovi perustuslaillisen sopimuksen luonteeseen. Valiokunta toteaa lisäksi, että sillä puututaan myös jäsenvaltioiden suvereeniin budjettivaltaan.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy valtioneuvoston kantaan edellä mainituin täsmennyksin.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Iivo Polvi /vas
vpj.	Matti Ahde /sd	Virpa Puisto /sd
jäs.	Eva Biaudet /r	Markku Rossi /kesk
	Jyri Häkämies /kok	Matti Saarinen /sd
	Jari Koskinen /kok	Kimmo Sasi /kok
	Pekka Kuosmanen /kok	Anni Sinnemäki /vihr
	Reijo Laitinen /sd	Irja Tulonen /kok
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Kari Uotila /vas
	Mika Lintilä /kesk	Jukka Vihriälä /kesk
	Pekka Nousiainen /kesk	vjäs. Kyösti Karjula /kesk.
	Pirkko Peltomo /sd	

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.